

Päätöslauselma alkoholin vähittäismyyntimonopoliin säilyttämisestä pohjoismaisessa alkoholipolitiikassa

Pohjoismaiden ja Baltian päihdejärjestöjen verkosto NordAN on kansalaisyhteiskunnan yhteistyöelin, joka on sitoutunut edistämään näyttöön perustuvaa alkoholi- ja huume-politiikkaa kaikissa Pohjoismaissa.

Tunnustaen, että pohjoismaisella alkoholipolitiikalla on ratkaiseva asema arvostetun pohjoismaisen hyvinvointivaltiomallin kulmakivenä, jota maailmalla kiitetään sosiaalisen tasa-arvon, kansanterveyden ja korkean elintason edistämisestä

todeten pohjoismaisten alkoholimonopoliin peruslähtökohdan, jonka mukaan monopolit toimivat vastuullisten myyntikäytäntöjen pohjalta ja tuottavat valtiolle tuloja, joilla tukea julkisia palveluja

korostaen, että monopolijärjestelmän myyntipisteiden tiheydessä on selviä eroja, kuten Suomessa, missä noin 370 Alko-myyvälässä myydään yksinomaan yli 5,5 prosentin vahvuisia alkoholijuomia. Noin 6 400 myyntipistettä, kuten ruokakaupat, kioskit ja ravintolat (joilla on alkoholin ulosmyyntilupa), myyvät tällä hetkellä enintään 5,5 prosentin vahvuisia alkoholijuomia. Lakimuutos antaisi näille myyntipisteille mahdollisuuden myydä nykyistä vahvempia juomia, mikä laajentaisi merkittävästi väkevämpien alkoholijuomien tarjontaa

kiinnittäen huomiota Ruotsissa ja Islannissa parhaillaan käytäviin keskusteluihin ”tilamyynnistä” ja korostaen, että tämänkaltaiset toimet voisivat horjuttaa monopolijärjestelmää ja siten heikentää kansanterveyttä

kerraten keskitetyn julkisen monopolin edut, jotka perustuvat pohjimmiltaan siihen peruseriaatteeseen, että alkoholin myynti ja yksityinen voitontavoittelu on erotettava toisistaan. Tämä mahdollistaa eettisten normien noudattamisen ja estää alkoholin myynnin kasvun, mikä tapahtuisi yksityistä voittoa tavoittelevissa malleissa.

Näin ollen NordAn

1. **kehottaa kaikkia Pohjoismaita** tukemaan vakaasti pohjoismaista alkoholipolitiikkaa ja sen perusarvoja, joita ovat terveys, tasa-arvo, yhteenkuuluvuuden tunne, kestävä kehitys ja perheiden hyvinvointi

2. **kehottaa Pohjoismaita punnitsemaan** monopolijärjestelmiensä muuttamisen laajoja vaikutuksia. Maiden tulisi erityisesti tarkastella myyntipisteiden määrän mahdollista kasvua ja siitä aiheutuvia riskejä, kuten alkoholiin liittyvien haittojen lisääntymistä
3. **puoltaa monopolijärjestelmien ainutlaatuista roolia** alkoholiin liittyvien ongelmien lieventämisessä, mukaan luettuna niiden keskeistä roolia riippuvuuskäyttäytymisen vähentämisessä ja kuntoutusstrategioiden ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä
4. **korostaa pohjoismaisten sidosryhmien osuutta** ja esittää, että alkoholi ei ole tavallinen kulutushyödyke vaan yhteiskunnallinen huolenaihe, jolla on kauaskantoisia vaikutuksia. Tämän vuoksi valtion valvoma myyntijärjestelmä on yleisen hyvinvoinnin kannalta ratkaisevan tärkeä
5. **edistää yhteistyötä** kansalaisyhteiskunnan, kansanterveyden asiantuntijoiden ja poliittisten päättäjien välillä, jotta monopolijärjestelmä voidaan säilyttää ja sovittaa se yhteen pohjoismaisen hyvinvointivaltion laajempien tavoitteiden kanssa
6. **suosittelee, että Baltian maat** perehtyisivät Pohjoismaiden kokemuksiin monopolijärjestelmistä ja saisivat näin arvokkaita näkökulmia, joiden avulla kehittää kansanterveyttä ja yhteiskunnan vakautta painottavaa politiikkaa.